

ЯН БЖЕХВА

КАЧКА-ДИВАЧКА

ЯН БЖЕХВА

КАЧКА-ДИВАЧКА

Сміховинки для дітей

ВИДАВНИЦТВО ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ
«ВЕСЕЛКА» КИЇВ 1974

И(Пол)
Б58

З цієї веселої збірки, любі діти, ви дізнаєтесь про багато цікавих і незвичайних речей: чому качка-дивачка обернулась на зайця; чому тюлень плаває в морі; чому їжак колючий, а равлик має черепашку; розповість вона й про боягуза-цапка, який злякався хустки, і про дурника-цуцика, і про брехливу сороку-скрекотуху...

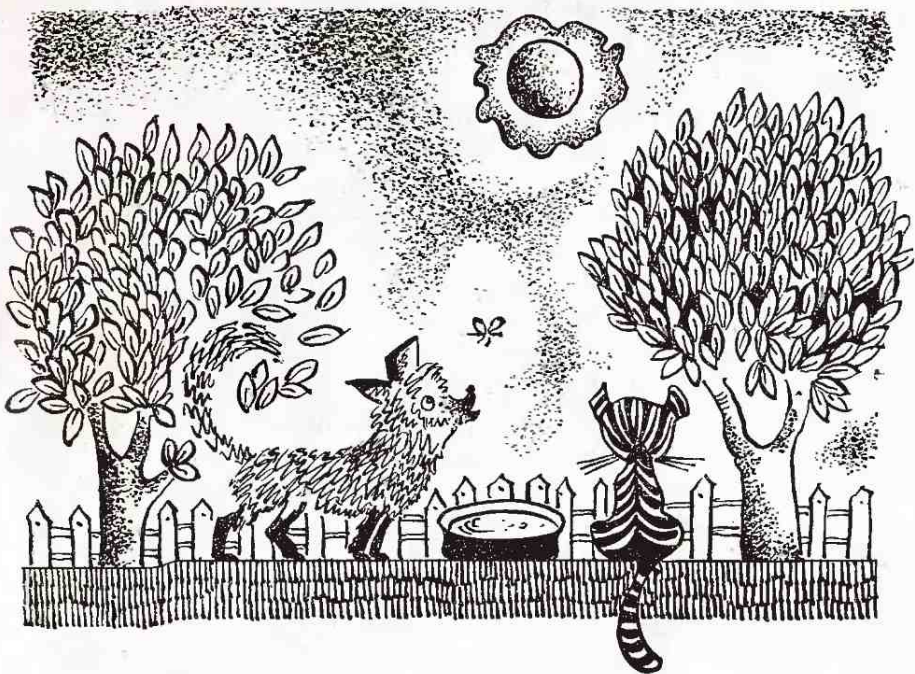
З польської переклали
МАРІЯ ПРИГАРА та НАТАЛІЯ ЗАБІЛА

Малювала
ЛІДІЯ ТРЕММЕРІ

Перекладено за виданням: Jan Brzechwa. Wiersze wybrane. Państwowy instytut wydawniczy, Warszawa, 1955.

© Переклад українською мовою та ілюстрації, видавництво «Веселка», 1974.

Б 0762—173
М206 (04)—74 127—74

ЦУЦИКОВІ ПРИКРОЩІ

Одне цуценя невеличке
Журилось на березі річки:

По-перше, мало досаду,
Що всі виганяють із саду,
По-друге, що в річці не сухо,
Що муха влетіла у вухо,
Що кішка нявчить і дряпа,
Курча не дається в лапи,
Що хазяїна слухатись треба,
Що ковбаси не падають з неба,

І те ще засмучує трішки,
Що люди їздять, а цуцики ходять пішки.

Молочка цуцикові дай-но,
І всі прикрощі зникнуть негайно!

КАЧКА-ДИВАЧКА

Жила біля річки качка,
Велика була дивачка:
Води не любила й трішки —
Ходила гуляти пішки.

Заходила до перукарні:
— Чи є у вас булки гарні?

В аптеку носила банку:
— Одважте мені сметанку!

Ще мала до пралі діло,—
Купити марок хотіла.

Казали качки водне:
— Хай гуска її вбрикне!

Варені яечка клала,
На чубчик стрічки в'язала
І всіх дивувала звісткою,
Що чешеться зубочисткою!

Купила раз маку жменьку,
Щоб маком писать дрібненько.

Подерту мотузку з'їла,
Сказала: — Це локшина біла!

І гроші чужі ковтнула,
А боргу не повернула!

Журились над нею вдома:
Як жити їй — невідомо!
Та кухар почув цю справу.
— Зроблю,— каже,— з неї страву!

Та й спік її на обід.
Приправу подав як слід,
Відрізати хотів окраєць,
Аж бачить — на блюді заєць!
Зробилася зайцем качка...

Така це була дивачка!

Т И Ж Д Е Н Ь

Семеро дітей у тижня —
Ну й сімейка дивовижна!

Аж ніяк не може тато
Всіх докупити поскликати:

Понеділок десь мандрує
І kota в мішку купує.

А Вівторок з Середою
Носять решето з водою.

А Четвер заліз на гірку,
Щоб зашити в небі дірку.

П'ятниця скінчила б працю,
Та не знає, за що браться.

Задоволена Субота:
«Отака у нас робота!»

Разом всі пішли зраділі
Відпочити до Неділі.

Тиждень бродить по присілку:
— Де б знайти хоч Понеділка?

Понеділок десь мандрує
І kota в мішку купує...

Р І П А І М Е Д

Хвалилась ріпа, що вона
Із медом добра та смачна.
Та мед на це відмовив так:
— А я й без ріпи маю смак!

Н Е Ж И Т Ь

Змучив нежить Катерину.
А-пчхи!
Катерина під перину.
А-пчхи!

Прийшов лікар дуже скоро.
А-пчхи!
Каже:
— Пані справді хвора!
А-пчхи!

Миттю дав їй аспірину.
А-пчхи!
Сам захворів за хвилину.
А-пчхи!

Ще пішов до адвоката,
А-пчхи!
А там саме було свято.
А-пчхи!

Адвокат узяв сосиску.
А-пчхи!
А тоді як чхне у миску —
А-пчхи!

Гості вмиють хустки у жмені,
А-пчхи!
Стали чхати, мов шалені.
А-пчхи!

А за ними — їхні гості —
А-пчхи!

Аж гуло, немов на мості.
А-пчхи!

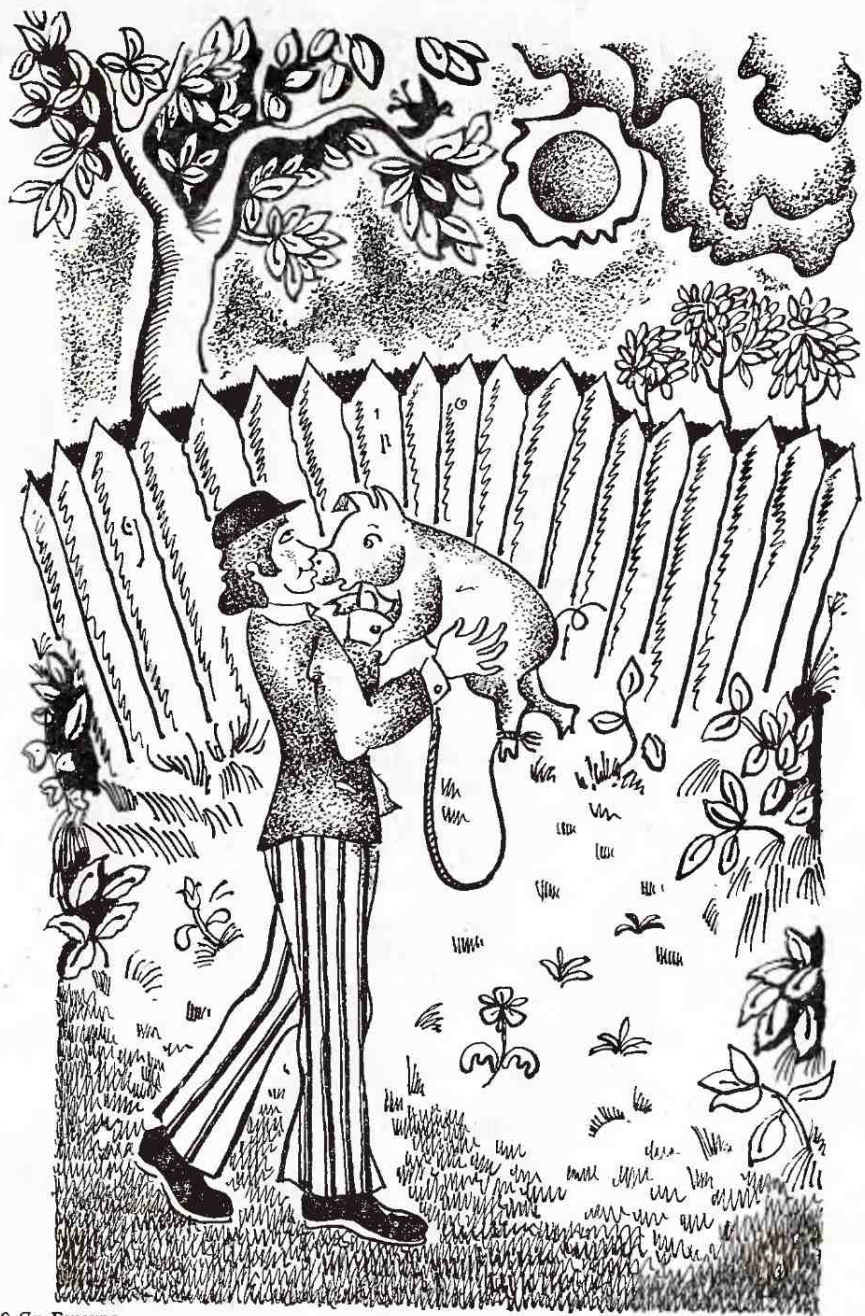
І пішли далеко вісті,
А-пчхи!
Що вже чхають всі у місті.
А-пчхи!

І не стало аспірину —
А-пчхи!
Через тую Катерину.
А-пчхи!

ЗАРОБИВ

Чоловік мав хатку,
Ще й городу латку.
Каже:
— Кепська справа!
Праця нецікава!
Краще все, що маю,
На авто змінюю!
Ось моє вам слово:
Зароблю чудово!

Посадив дружину,
Увімкнув машину.
Каже:
— Щось негоже...
Ще розбитись може!
Поміняю знову
Та візьму корову.
Ось моє вам слово:
Зароблю чудово! —
Молоко смакує,
Знову вередує:

— Молока так мало,
Наче й не бувало...
Думати не буду,
Ще й корову збуду.
Радіо дістану,
Вісті слухать стану.
Ось моє вам слово:
Зароблю чудово!

Тріск і шум, на диво:
Слухати неможливо.
Каже дядько:

— Лихо!

Вже хай буде тихо! —
Взяв приймач під руку,
Підійшов до бруку.
За одну хвилинку
Поміняв на свинку.
Глянув — любо-мило!
Цмокнув пацю в рило.
— Це вже — знає кожне —
Враз продати можна.

Йде він вихилясом
І говорить басом:
— Натомивсь я дуже,
А свині — байдуже.
Ніж тягти я маю
Не одну годину,
Краще поміняю
Прокляту тварину!

Раптом коло дуба
Бачить дроворуба.
Зупинився й кличе:
— Слухай, чоловіче!
Не трудися марно,

Кинь важкенну працю!
Цю сокиру гарну
Поміняй на пацю! —
Як сказав це слово,
Заробив чудово!

Йде додому з бору,
Каже:
— Ой, не в пору!
Признаюся щиро:
Маю знов тривогу!
Упущу сокиру —
Розрубав ногу... —
Та й звернув у балку,
Взяв дубову палку.
І даю вам слово:
Заробив чудово!

ПРИХІД ЛІТА

А хто з вас знає, діти,
Чи скоро буде літо?
Бурчить ведмідь в барлозі:
— Вже їде десь на возі! —
Їжак на те ведмедю:
— Ні, на велосипеді! —
Кричать зайці вухаті:
— Скоріш на самокаті! —
Присвиснув дрізд: — Та що там!
На літаку з пілотом!
— Брехня! — дерчить сорока. —
У мене гостре око!
Торік я літо в маї
Побачила в трамваї!
— А от і ні! Бо звикло
Воно до мотоцикла!

— Але ж приїде нині
На легковій машині!
— Ні, в літа є коляска!
— Коляска? То вже казка!
Воно прилине скоро
На човнику з мотором!

А літо йшло пішечки,
Воно вже недалечко.
І вкрились луки цвітом,
Вітаючися з літом!

В Е Р Б Л Ю Д

Верблюд тягає два горби,
Як найкоштовніші скарби.
І тільки губи надимає,
Що третього горба немає!

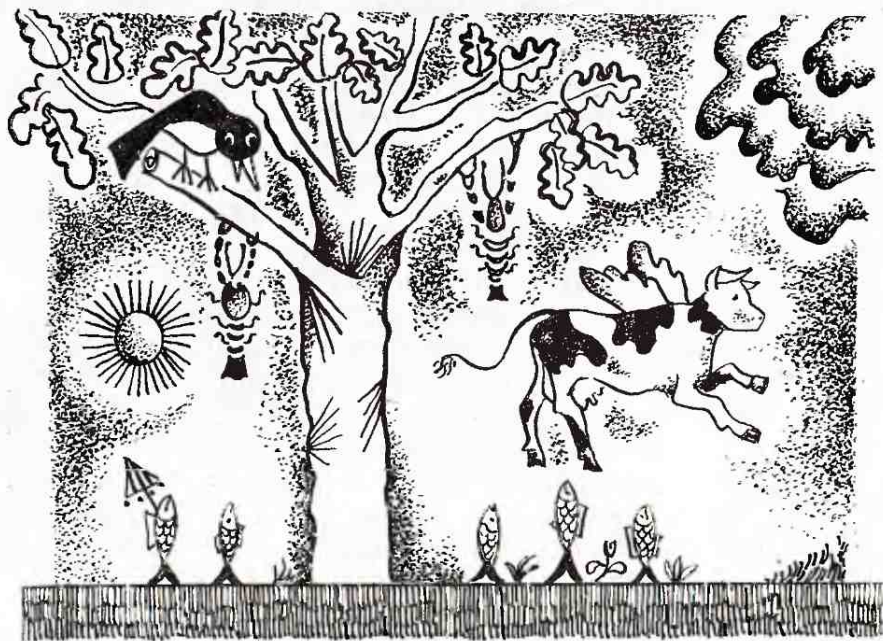
С О Р О К А

Цокоче в садку сорока,
Примруживши ліве око.

— Це ж, друзі, відома справа,
Що більший комар, як гава,

Що віл — легенький, як муха,
Що в морі — страшенно сухо,
Що раки живуть на дубі,
Вогонь — в коваля у зубі.

Цукерка — на смак солона,
Сметана в мисці — червона.

Найвище літають корови!
Найкраще співають сови.

Пасуться на луках щуки,
Кусають хвостом гадюки,
А лід опікає руки.

У лісі трава — бляшана,
Ще й ніч наступає зрана.

Та тільки сороки ніхто не слуха,
Бо знають — вона брехуха.

ПИТАЛЬСЬКИЙ

На вулиці Трибунальській
Є хлопчина Стась Питальський.
Він, як тільки встане зранку,
Всіх пита безперестанку:

— Де кінець і початок з круга?
Що дають королевам на друге?
Скільки кроків звідсіль аж до Вісли?
Про що мислив би стіл, якби мислив?
Чи то лінь можна мірять на метри?

Чом це Юрій — Юрко, а не Петрик?
Звідки знають, що кури дурні?
Скільки вміститься мух в казані?
Нащо лисина у чоловіка?
Хто штанці застібає індикам?
Як повірить німому на слово?
Чи зуміла б літати корова?

Цілий рік міркує дід —
Відповісти внуку слід!
Бабці й думати несила —
Від запитань посивіла.
Сил у мами теж немає —
П'є щоденно ложку бромю.
Батько розум десь шукає,
Вже боїться йти додому!

НА БАЗАРІ

На базарі в день торговий
Отакі велись розмови:

— Чом ти в'ялий та прим'ятий,
Любий брате мій Салате?

— То не диво, мила Моркво:
Я вже тут лежу з вівторка!

— Я також! — Редиска хлипа.—
З нас дебела тільки Ріпа.

Запитав тоді Горошок:
— Як там, Ріпо? Ще хороша?

Відмовля вона Гороху:
— Та ще дихаю потроху.

Он Петрушка зовсім бідна:
Спать не може, худне, блідне!

— Це погано, це погано! —
Зашептали Баклажани.

— А до мене всі нечулі,—
Голосок почувсь Цибулі.—

Так кохаю Буряка я,
Та від мене він тікає!

— Ну чому ж це ти, Буряче?
— Бо ж від неї кожен плаче!

— Це погано, це погано! —
Зашептали Баклажани.

Завищала враз Квасоля:
— Я штовхатись не дозволю!

Огірок аж здивувався:
— Та коли ж це я штовхався?

Ти сама чіпка, Квасоле,
Розштовхала всіх навколо!

— Що ти скажеш цій нахабі? —
Обізвалася Кольрабі.

— Хай розсудить нас Капуста!
— В голові у неї пусто!

А Капуста каже сумно:
— Киньте сварку нерозумну!

Все одно всіх нас укупі
Хоч-не-хоч, а зварять в супі!

— Це погано, це погано! —
Зашептали Баклажани.

В О Р О Н А Й С И Р

Я спитав, узявши сир:
— Звідки в ньому стільки дір?

Забурчав індик од хати:
— Справжнє диво, що й казати!

Кукурікнув півень чемно:
— Тут питатися даремно!

Засмутилася вівця:
— Я спитаю в баранця!

Кінь відмовив: — Нецікаво!
Дірка в мості — інша справа!

Пес обнюхав сир як слід:
— Чую — тут мудрує кіт!

Нявкнув кіт про себе в тиші:
— Знаю — дірку роблять миші.

Тут ворона прилетіла.
— Дайте я з'ясую діло!

Є чуття у мене в дзьобі:
Можна сир піддати пробі!

Загубила врешті міру.
— Де ж той сир? Немає сиру!

Півень зблід, вівця збіліла:
— Що це? Сир ворона з'їла!

А ворона каже з серця:
— Ви шукали дір, здається?

Сир я з'їла, друзі милі,
Та дірки ж лишилися цілі!

Я шукаю, не питаю.
Є що їсти — я з'їдаю!

Та тепер такі часи,
Що подяки не проси!

І, образившись украй,
Полетіла звідти в гай.

У ЗООПАРКУ

Сова

Сова
Себе від сонечка хова,
А сонечко від неї — ні!
Страшенно дивно це мені!

Папуга

— Папужко! Папужко!
Скажи мені щось на вушко!
— Не скажу, бо ти плетуха —
Всім розкажеш — теж на вухо.

Страус

Нам дуже шкода бідолаху:
В пісок він дзьоб хова від жаху.
Зате завбільшки з добрі дині
Несе яечка страусині.

Вовк

Скажу тобі кілька слів,
Що думаю про вовків:
Якби не були на картинці,
З'їли б тебе наодинці!

Лис

Рудий батько, рудий дід:
Я в рудий удався рід.
Та не треба в клітку лізти,
Бо за ногу можу вгризти.

Зубр

Дозвольте відрекомендувати:
Це зубр — отакий кошлатий.
Ну ж, зубре! Вклонися чемно,
Скажи:
— Мені дуже приємно!

Дикий кабан

Ця тварина бити звикла,
Має дуже гострі ікла
І до того ж бистрі ноги.
Утікай мерщій з дороги!

Черепаха

Черепаха їхать поїздом хотіла.
Раптом каже:
— Ні! Не буде діла...
У кишені в мене вітер свище;
Помандрую пішки — доберуся швидше!

Крокодил

Ми спитали в крокодила:
— Звідкіля ти?

— З річки Нілу.
От сідайте всі на спину —
В Ніл рушаю за хвилину.

Жирафа

Оце — дивіться — жирафа.
Вона заввишки — як шафа,
Та ще й витягає шию.
А я так не вмю!

Зебра

Чи не правда, чи не диво,
Розмальоване примхливо?
Чи це хтось осла узяв
І на сміх посмугував?

Кенгуру

Отака в очах тривога —
Ноги завеликі в нього.
Не одна, а всі чотири
У шкарпетках роблять діри.

Лев

Пазури в лева — левині.
Кепкує з усіх в пустині.
А ще до того як рикне —
То ворог одразу зникне.

Тигр

— Гей, тигре! Що чувати?
— Мені вже набридли грати!
— Волі хочеться?
— Ще й як!
Я б поснідав вами всмак!

Пантера

На цій пантері чорні плями.
Вона так біга перед нами,
Що навіть може вмить
Всі плями в клітці розгубить.

Мавпи

Мавпи роблять різні штуки,
Скачуть, палку взявши в руки.
Гляньте хоч на павіана!
Це ж бо мавпа, не омана!

Північний олень

Прийшла до парку чепуруха,
А олень став і шулить вуха
Та й каже чемно:
— Пані люба!
На вас із мого хутра шуба!..

Ведмідь

А оце ведмідь Бурмило:
Він танцює дуже мило.
— Дай, ведмедю, лапу!
Згода?
Що — не хочеш?
Дуже шкода!

Слон

Трубою хобот слон тримає,
Та чи трубити — сам не знає.
— Чого це так — мені цікаво?
— А то його приватна справа!

ПТАШИНІ ПЛІТКИ

Тужила вільшанка вранці:
— Щось ніби пече в горлянці...

Ще чхатиму, не дай боже,
І голос пропасти може.

А завтра ж концерт у гави.
Такі неприємні справи!

Здригнулося листя дуба:
— Що буде, вільшанко люба?!

До дятла лети, до бука,—
Хай дятел тебе обстука!

Журилась синичка дуже:
— Вільшанка, мабуть, недужа...

Гукнув соловейку шпак:
— Ти чуєш, всі плачуть як?!

Синиця казала вчора —
Вільшанка смертельно хвора.

Горобчика звуть за хвилину:
— Зроби-но їй домовину!

Гука горобець дроздові:
— А дошки у вас готові?

Вже гава летить із хати
Вільшанку малу ховати.

А та нічого не знає,
На дубі сидить, співає.

Шепоче їй листя дуба:
— Не буде концерту, люба!

Бо кажуть усі — вільшанку
Уже поховали зранку.

ГОДИННИК

— Ну, як там годинник, цікаво?

— Та цокає досить жваво...

— Мабуть, поспішає він?

— Можливо, — на п'ять хвилин.

Ну, що за слова чудні!

Не згоден годинник ніяк.

Він хоче сказати:

«Ні!»

А каже:

«Так-так! Так-так!»

— Чого в тебе вигляд кволий?

— Та знаєш — спізнився до школи...

— Не бачив, котра година?

Невже зламалась пружина?

Ну, що за слова чудні!

Не згоден годинник ніяк.

Він хоче сказати:

«Ні!»

А каже:

«Так-так! Так-так!»

— Якої він марки, друже?

— Не знаю! Мені байдуже...

— Кажу тобі — річ пропадає:

Не буде ходити нізащо!..

Ну, що за слова чудні!

Не згоден годинник ніяк.

Він хоче сказати:

«Ні!»

А каже:

«Так-так! Так-так!»

МУРАШКА

Була робота у вола:
До школи одвезти стола.

А віл сказав ослу:— Бери ж
Та одвези стола скоріш!

Осел сказав: — Чого це я? —
І миттю цапа зупиня:

— Стривай, рогачу! Маєш час?
Бери й тягни стола у клас!

Цап баранцеві мекнув грізно:
— Тягни стола, покіль не пізно!

Баран столу говорить: — Бе-е!
Нехай Рябко несе тебе,

Бо в мене щось нема охоти.—
Та пес не квапивсь до роботи,

Котові буркнув з-під паркана:
Бери стола, бо вже не рано!

Та не підмовив він Мурка:
Кіт їжака мерщій гука.

Але їжак не тратив сил.
— Де,— каже,— школа, а де стіл!

Зіпхну оцю мороку з рук!
Нехай стола несе пацюк!

Пацюк до мишки миттю скаче,
Та мишка зроду теж ледача,

Вона із нірки — шусть до жаб!
— Котра б з вас нести стіл могла б?

А жаба ящірку зустріла:
— Допоможи, сестричко мила!

Зроби візка хоча б з лози —
Стола до школи відвези!

Зирнула ящірка з куща,
На гілці вгледіла хруща:

— Якби ти, хрущику, поміг!
Я нині вже не чую ніг!

Та хрущ, на горе, був ледащо.
Звідсіль стола тягнути? Нащо?

Та й каже мусі на стіні:
— Допомогла б хоч ти мені.

Мурашку муха зупиня:
— Тобі, кумасю, завдання,—

Таких не мала ти ніколи:
От стіл! Тягни його до школи!

І тут мурашка,
Хоч це було їй дуже важко,

Схопила нищечком стола
І просто в школу потягла!

К Л Е Й

Клей мандрує цілий вечір,
По дорозі клеїть речі:

Попільниці, кухлі, банки,
Й тарілки, й чашки, і склянки.

Склеїв горщик, склеїв вазу.
Що побачить — клеїть зразу.

Навіть шафи та стільці,
Навіть книги й олівці.

Все липким навколо стало,
А йому все мало й мало!

Намастив за півгодини
В спальні ліжка та перини,

Липнуть ноги до підлоги, —
Клей працює до знемоги,

Робить справжні чудеса:
Ось коту намазав вуса,

Пса припнув до сажотруса,
Приліпив kota до пса.

Стрілись дві кумасі в справах —
Він зліпив їх — ніс до носа!

Ще приклеїв для забави
Бургомістра до насоса.

Отаке зчинилось в місті!
І на що, скажіть, це схоже?!

Кожен враз прилип до місця
І відклеїтись не може.

Тихо й порожньо в алеях,
Лампи склеєні мигочуть.

Клей усім повіки склеїв,
І тому всі спати хочуть!

К В О Ч К А

Мати-квочка серед двору
Завжди носа дерла вгору
І казала всім одне:
— Чемність — от що головне!

Раптом зве гостей до хати.
— Буду,— каже,— вас навчати! —
От осел прийшов надвечір,
Та й розбив копитом глечик.

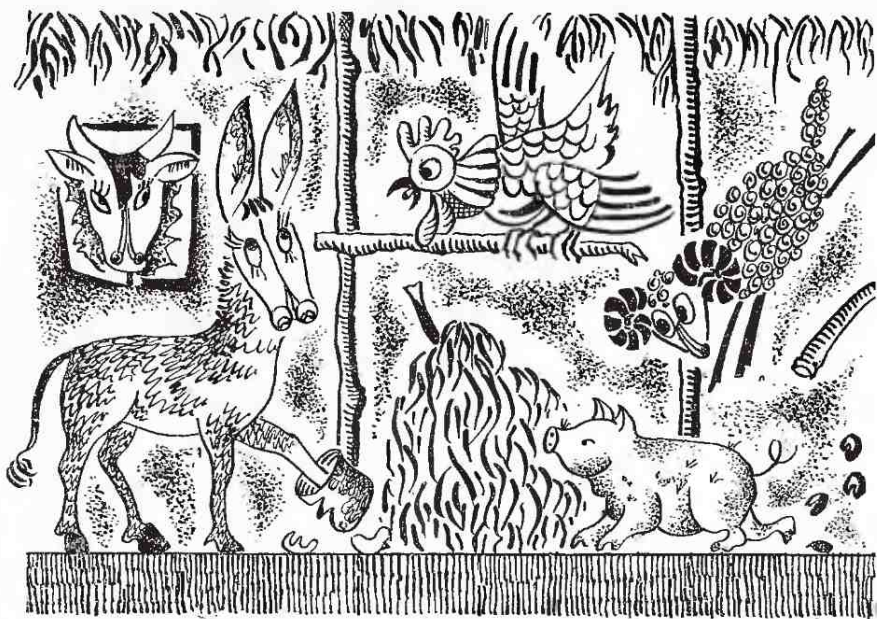
Квочка з галасом до нього:
— Бачив хто осла такого?!

Тут корова за порогом
Влізла в шибку лівим рогом.

Квочка вбить її готова:
— Хто ж так робить? От корова!

Ось прийшли дві свинки в гості,
Наслідили на помості,

Квочка в крик:
— Куди з болота
Причалапали, свинота?!

Ще й баран іде в хатину,
Тільки сів — зломив жердину.

Квочка знов кричить і тупа:
— От баран! Дурний, як ступа!
Потім каже так: — Йй-право!
Вас навчати — марна справа!

Розігнала всіх од злості,
Та й пішли із хати гості
У великім здивуванні
Від такого виховання!

ДРУЗІ

Прот з Пилипом добрі друзі
У веселоцах і в тузі.

Чи весілля, чи робота —
Вже Пилип гукає Прота.

Він не кине друга зроду
За найбільшу нагороду.

А як трапиться нещастя,
Прот допоможе, як удасться.

Коли хворий Прот на грип —
Хто сидить із ним?
Пилип!

Спільна радість і турбота
У Пилипа і у Прота.

Але дружба, — кажуть влучно, —
Теж буває надокучна...

Наш Пилип, усім на подив,
Рибок сонячних розводив.

Прот їх взяв і спік потиху,
На сніданок з'їв для сміху.

Скрізь Пилип шукає, тужить.
Прот стоїть та очі мружить.

— Друже! Сердитись не варт!
Зрозумій — це ж тільки жарт...

Тушкував Пилип свинину.
Прот забіг у цю хвилину,

Взяв калошу на забаву
Та й жбурнув Пилипу в страву.

Став Пилип і дума, дума:
«Звідкіля в каструлі гума?»»

І зітхає, й нарікає,
А дружок йому гукає:

— Друже! Сердитись не варт!
Зрозумій — це ж тільки жарт!

Відписав дідусь на згадку
Крісло любому нащадку.

І співа Пилип, радіє:
— Ну ж і крісло! Просто мрія!

Скрізь різьба та позолота! —
Це вколело в серце Прота.

Пилку взяв, підкрався нишком,
Підпиляв у крісла ніжки.

Каже:
— Крісло гарне дуже!
Сядь, посидь у ньому, друже!

Умостивсь Пилип у кріслі,
А воно під ним як трісне!

Розлетілись ніжки долі.
Встав Пилип і стогне з болю.

— Хто ж мені накоїв лиха? —
А дружок од сміху чмиха.

— Любий! Сердитись не варт!
Зрозумій — це ж тільки жарт!

Тут узяв Пилипа гнів:
— Досить з мене цих дружків!

Ти пустуєш?
Ось пустота,
Що провчить гарненько Прота!

Ухопив його за чуба
І давай мутузить любо!

Півгодини бив од злості,
Полічив дружкові кості.

І завдав такого гарту,
Що вже Прот забув про жарти!

Т Ю Л Е Н Ь

Отака в тюленя втрата! —
Шубу міль побила клята.

Йде він з дому повен суму:
— Дай поскаржусь опосуму!

І питає тихо-любо:
— В тебе є торішня шуба?

Той говорить:
— Друже, досить!
Кожен власну одіж носить!

Знов тюлень прохає:
— Бобре!
В тебе, знаю, серце добре...

Кожушок торішній дай-но!
Я носитиму охайно!

Під водою бобр гукає:
— Шкода — зайвого немає!

До ведмедя краще йди:
Може, визволить з біди.

— Не канюч,— Бурмило просить.—
Кожен власну одіж носить!

І борсук у цій пригоді
Теж сердито буркнув:
— Годі!

Проковтнув тюлень образу!
— Краще в ліс піду одразу!

Лис також брехнув у лісі:
— Ми ж усі весною лисі!

Крикнув білий горностай:
— Прийдеш, як настане май!

Не схотіла видра й слухать.
Скунс «Нема!» — відмовив сухо.

Йде тюлень сумний додому:
— Більш не вірю я нікому!

Взяв у шафі клапті хутра:
— Їх стачати — річ немудра!

Та й подався до кравця:
— Шийте шубу до лиця!

Той зшивав докупи діри
Тижнів, мабуть, із чотири.

Врешті каже:
— Є робота!
А тюлень як скрикне:
— Що то?!

Влізти в шубу — марна справа!
Де тут поли? Де рукава?

Ще й докупи ноги зшиті.
Що ж мені робити в світі?

А кравець говорить влучно:
— В ній зате пірнати зручно!

І з того часу тюлень
Плава в морі цілий день.

І Ж А К

Йде їжак, біжить їжак,
Всіх поколе, та ще й як!

Налякався горобець:
— Що за дивний комірць?!

— Є голки на комірці,
Щоб лякались горобці!

Йде їжак, біжить їжак,
Всіх поколе, та ще й як!

А назустріч щиглик скаче.
— Ой, голок тих!
Ой, їжаче!

— Я голки припас навмисне —
Щиглика колоть, як свисне!

Мчить сорока тріскотлива:
— Що це за колюче диво?!

— У голках у мене сила:
З них робити буду вила!

І сорока всім гука:
— Стількивил у їжака!

Розкричалась, мов шалена:
— Люди, люди!
Всі до мене!

Відчиніть хвіртки соснові,
Бо несуть вам вила нові!

МІСЯЦЬ

Гомоніли в бору деревá:

- Щось-то місяць сумний, як сова!
- Щось у місяця настрої недобрий:
- Він аж збліднув, як вийшов на обрій!
- Чом це місяць не дивиться в очі?
- Він сердитий з минулої ночі!
- Мабуть, місяць не виспався й досі:
- Він неначе із мухою в носі!

Як не гримне тут місяць над бором:

- Ну і як вам, плетухи, не сором?
- Через вас мені гірко живеться,—
- Тільки сонце вам добрим здається!
- Сонце хвалите завжди і всюди,

А про мене самі пересуди!
Не одна в мене й сонця дорога,
І рівняти нас зовсім даремно:
Сонце світить удень, коли видно й без нього,
Я з'являюсь вночі, коли темно!

МУХА

Купання — корисне діло.
Купатися й муха схотіла.
В неділю скупалась в мазуті,
А в понеділок — в грязюці,
Та ще у вівторок — в бульйоні,
А в середу — в фарбі червоній,
В четвер — у м'ясній підливі,
У п'ятницю — в чорному пиві,
В суботу — в вишневім компоті.
Що ж сталося з мухою потім?

З такого купаннячка муха
Вся брудом укрилась по вуха,
Та все не могла догадатись,
Що краще в водичці купатись!

ДВІ КРАВЧИХИ

Дві кравчихи-мандрівниці
Шили сукні та спідниці.

Різнобарвні — в цятки, в пружки,
У горошки, в квіти, в смужки.

Гарно шили, як уміли,
І жінки усі раділи.

Йдуть кравчихи в Скірневиці,
А назустріч — мандрівниці.

Вісім панночок-рум'янок,
Гарних, свіжих, ніби ранок.

Звуть кравчих до бургомістра.
— Моїх доньок знає місто!

Шийте сукні знамениті,
Щоб були найкращі в світі!

— Є шовки у нас чарівні!
Можна шити й королівні!

Сім дівчат аж стогнуть з дива,
Тільки восьма вередлива.

Не до серця їй нітрошки
Ні листочки, ні горошки.

Не до серця смужки й квіти.
Плаче панна:
— Що робити?

Бургомістр від того лиха
Двох кравчих покликав стиха.

Одчиня в контору двері:
— Гляньте, скільки тут паперів!

— Гляньте, скільки в них чорнила!
І крапок велика сила...

Є уміння? Є завзяття?
У крапках їй шийте плаття!

Посміхнулась ніжна панна:
— Думка зовсім непогана!

Довго шили руки вмілі
Гарну сукню, всю в чорнилі.

Дивувалось ціле місто!
— Ну ж і сукня кольориста!

З того дня у Скірневицях
Є крапки на всіх спідницях.

К А Ч К И

По подвір'ю ходить качка,
Зовсім боса, неборачка.
Її рідні теж у скруті,
Всі роздягнені й невзуті.

Їм би хоч по кожушанці,
Щоб отак не мерзнуть вранці.
А на ніжки теплі капці,
На голівки — хоч по шапці,
Бо надворі вже зима,
І тепла давно нема.

До кравчихи йдуть надвечір:
— Нам потрібні теплі речі!
Дуже гарні, як годиться,
Щоб качкам не застудиться.

Та хоч дні такі холодні —
Нам пошійте шубки модні.
Складки, пояс — все по мірці,
Ще й для хвостиків по дірці.

Ви обмірте нас умить
І замовлення прийміть!
Тільки шийте до лиця! —
Та й пішли шукать шевця.

І гуртом гукають крячки:
— Треба нам взуття для качки!
Отакі гарненькі капці,
Щоб трималися на лапці.

Тут — ремінчик, збоку — пряжка.
Вам пошить не буде важко?

Каже швець їм:
— Як зумію,
То й за день усім пошию!

Знов качки ідуть із двору,
— Шубки є? — питають хором.

Але швець за цю роботу
Зажадав п'ять тисяч злотих.
А кравчиха десять хоче,
І качкам сміється в очі.
— Ви спитайте, — каже, — дам,
Скільки зараз платять нам!

Та качки ледь-ледь не плачуть.
— Де ті гроші? — сумно крячуть.
— Ні копійчки удома!
Нам не платять — річ відома...

Та всміхається кравчиха,
Швець також в долоню чмиха.
І говорять дуже чемно:
— Нас просити надаремно!

Ось чому качки у скруті;
Всі роздягнені й невзуті,
Хоч надворі вже зима,
І тепла давно нема.

НА ОСТРОВАХ БЕРГАМУТАХ

На островах, на Бергамутах,
Є сто котів, у капці взутих.

І хтось там бачив, як осла
Мурашка на собі несла.

Там яблука ростуть на дубі
І кожне — в соболевій шубі.

А курочка на самоті
Несе яечка золоті.

Там є метка весела риба
В томатнім соусі без хліба.

Там в окулярах сивий кит
Пливе кудись в далекий світ.

І ще там є спортсменки-мишки,
Які стрибати вчать з вишки.

Є слон, не з хоботом — з двома!
Та островів самих... нема!

Г Р И Б И

Йде король боровик уранці
По зеленій лісовій полянці
І гукає:

— У мене скрута!
Дуже мухи кусають люто!

Спересердя він сів під дубом,
Наказав калатати в бубон.

— Гей, гриби, руді та жовтаві,
Всі збирайтесь в моїй державі!

Йдіть полками, ставайте на чати!
Нам треба мух подолати!

Обізвались перші опеньки:
— У нас ніжки дуже тоненькі,

А тут треба стрибати далеко —
Не до серця нам небезпека!

Вмить заплакали сиріжки:
— Почекати нам треба трішки!

Дітвори у нас дуже багато!
Ми не підем на супостата!

Загукали тоді маслята:
— На штанцях у нас жовта лата!

Чобітки у нас просять каші...
Не для нас ці воєнні марші!

Загули печериці з лугу:
— Нам би люльку — одну та другу!

Як накуримось тютюну,
Взимку рушимо на війну!

А король боровик під дубом
Знов наказує бити в бубон.

— Йдіть до мене, брати й сестриці,
І лисички, і печериці!

Сироїжки, сморжі, маслаята!
Боягузів буду карати.

Коли бачить — до нього з бору
Марширує полк мухоморів.

— Будем нищити мух з тобою!
Ти веди нас мерщій до бою!

Мух дві пари уклали браво,
Аж король загукав їм:
— Слава!

Так просив воювати й далі
І грибні почепив медалі.

Л Е Д А Р

Ходить ледар, байди б'є.
— В мене, — каже, — діло є!
Та й чому це я ледащо?
Придивіться, люди, краще!

Хто пролежав цілий ранок?
Хто опівдні з'їв сніданок?
Хто з вікна плював на стіну?
Хто собі почухав спину?
Хто в дворі згубив калошу?
Ось дивіться! Дуже прошу!

Ходить ледар, байди б'є.
— В мене, — каже, — діло є!
Ось я ліки з ложки пив,
Потім милом руки мив,
Смикав гудзик — смик та смик!
Показав коту язик,

Ну... й постригся ще, здається.
Це хіба неробством зветься?

Ходить ледар, байди б'є.

— В мене,— каже,— діло є!

Не побіг до школи, бо лежав у ліжку,

Не зробив уроків, бо закинув книжку.

Не взув черевики — змучивсь од роботи,

Не сказав «Добриденя», бо не мав охоти.

Пить не дав Рябкові, бо не йти ж по воду!

Не дав пташці їсти — часу було шкода!

Кликали вечерять — не дійшов, не встиг;

Ледь добравсь до ліжка — і в одежі ліг.

Приверзлось — працюю, так працюю тяжко!

З ляку аж прокинувсь... Ой, я бідолашка!

БРЕХУХА

— Є у нас новини в домі,

Може, вам вони відомі?

Вже моя сестра не в школі —

Стала жайвором у полі,

Примостилась на дубку

І кричить собі: «Ку-ку!»

— Ось признайся потихеньку:

Як ти склала побрехеньку?

— Це не все! Цього ще мало!

Сталось діло небувале:

У сусіда серед саду

Падав дощик з лимонаду,

І надворі стало сухо!

— Ну й брехуха! Ну й плетуха!

— Це не всі ще дивні речі:

У сусідки вчора з печі

Раптом азбука упала,

З'їла м'ясо, з'їла сало,
А тим часом до вечері
Два ведмеді — шусть у двері!
— Що ти кажеш? В'януть вуха!
— Хто не вірить, хай послуха:
У ставку пірнала качка
Та й втонула, неборачка.
Правда, правда! Так і сталось!
Сто пожежників зібралось,
Воду решетом носили,
Наловили риби силу!
— Ой, брехні вже повен дім!
Зараз мамі розповім!

Х Р У Щ

Раз забрався хрущ у кущик
Та й загув там якнайдужче.

Віл пита:

— Мій хрущик милий!
Ти гудеш чого щосили?

— Як чого? Бо так годиться!
Треба ж кожному трудиться.

— А за труд свій що ти маєш?
— Що я маю? Ще й питаєш!

Все мое, що є навколо:
Ліс, кущі, і луки, й поле,

Навіть річка і криничка —
Це вже, певно, не дрібничка!

Віл подумав: «Знаменито!
Ось почну і я так жити!»

Як прийшов додому волик,
То й загув біля стодоли

Отаким волячим басом.
Тут Матвійко біг тим часом.

Та як вигукне:
— Цікаво!
Нащо ці співочі вправи?

— Як то нащо? Так годиться,
Треба ж кожному трудиться!

— Як оце ти кажеш, воле,—
Годі співу! Гайда в поле!

Та й задав таку роботу,
Що віл змок увесь од поту.

Як скінчив, прибіг до саду:
— Дам хрущеві за пораду!

Та в кущі хруща не стрінув:
Хрущ той кущик вже покинув.

ТАНЦЮВАЛИ ГОЛКА Й НИТКА

Танцювали голка й нитка,
Голка — добре, нитка — бридко.

Голка вільно походжає,
Нитці — вузлик заважає.

Голка — перша, нитка — ззаду:
— Танцювать я з вами рада!

Голка ходить дрібно-дрібно,
Вслід і нитка непохибно.

Голка — верхом, нитка — боком,
Голка зирка одним оком,

Суне спритно, ловко, швидко.
— Що за голка! — шепче нитка.

Так обидві танцювали,
Поки все не позшивали!

СІРНИК

Сірник гордовито хвалився:
— Знайдіть-но такого сміливця,
Щоб ставивсь до мене нечемно
Тоді, коли зробиться темно.
Куди тому сонцю до мене,—
Світило ж воно тільки денне,
Я ж, людям вогонь даючи,
Запаляюсь вдень і вночі!
— Добра звичка! —
Каже свічка.

Ще дужче сірник розхвалився:
— Від мене б весь світ запалився!
От зараз, погляньте-но, люди,
Що з річкою Віслою буде! —
Він річку спалити намислив,
Зайнявсь, розігнався до Вісли
Та й скочив у воду!.. І зник
Отой хвалькуватий сірник.
— От так річка! —
Каже свічка.

ЯЄЧКО

Було раз яечко від курки мудріше.
Курочка й пестить його, і колише.
Та все блага: — Не мудрий занадто! —
А воно поради не хоче й знати.

Курочка квокче, ніяк не спочине,
А яечко каже, що воно качине!
Курочка просить ласкаво та ніжно:
— Не трусися дуже, бо станеш несвіже! —
А яечко ходить, боками трусячи,
І всім говорить, що воно — гусяче!

Каже курка: — Яечко легко розбити.
Побережись, щоб себе не згубити! —
А воно говорить, що то дурниця,
Бо шкаралупа тверда, як криця.

Каже курка: — Я висиджу з тебе курчатко! —
А воно тікає кудись на грядку,
Сіда на грядку, де зовсім пусто,
І каже всім, що воно — капуста!
Каже курка: — Не йди у місця небезпечні.
На вулиці зроблять із тебе ячню! —
А воно на те відмовляє швидко:
— Хіба ж на вулиці є сковорідка? —
Каже курка: — Не лизь у гарячу воду! —
А воно на те: — Я терпляче зроду! —
Та й поспішило в окріп стрибнути
І в окропі зварилось круто!

С О М

Жив у Віслі сом вусатий —
Знаменитий математик.

Кликав він на всю глибінь:
— Друзі, йдіть, кому не лінь!

Я лежу собі на дні —
Завдання роблю складні.

Я ділю, складаю, множу —
Все як є злічити можу!

Йшли до сома звідусюди
І питали: — Скільки буде?

І лічив сомище числа,
Аж гула навколо Вісла.

Раптом звідкись із глибин
Приплива нахаба-лин

І говорить:

— Пане сомє!
Коли все тобі відомє,

Коли маєш мудру вдачу —
Розв'яжи оцю задачу!

Та скажи, чи зможеш ти
Нуль відняти від десяти?

Ворухнув сомище вусом:
— Полічити,— каже,— мусим!

То яка ж це вийде сума? —
Ліг на дно і дума, дума...

— Ну й задав задачу лин!
Десять буде?.. Чи один?

Мчать години в піні хвиль,
Сом посинів від зусиль.

Що за думка?! Що за гадка —
Нуль відняти від десятка!

Скільки ж буде? Одиниця?
Ні, не вийде! Не годиться!

Десять буде? Так, звичайно!
Ні, не буде! Почекай-но!

Лин глузує:
— От так штука!
Пане сомє! Де ж наука?

Худне й худне сом від люті.
Вже всі цифри призабуті.

Встало сонечко гаряче,
Сом рахує, як не плаче.

Ще годин минуло кілька —
Він зробивсь худий, мов кілька.

Рідну Віслу кинув з горя,
Та й поплив лічити в море!

ВЕСНЯНЕ ПРИБИРАННЯ

Весна у квітні встала зрання:
— Ану, почнімо прибирання! —
Пішла вона в ліси й садки,
Заглянула в усі кутки.

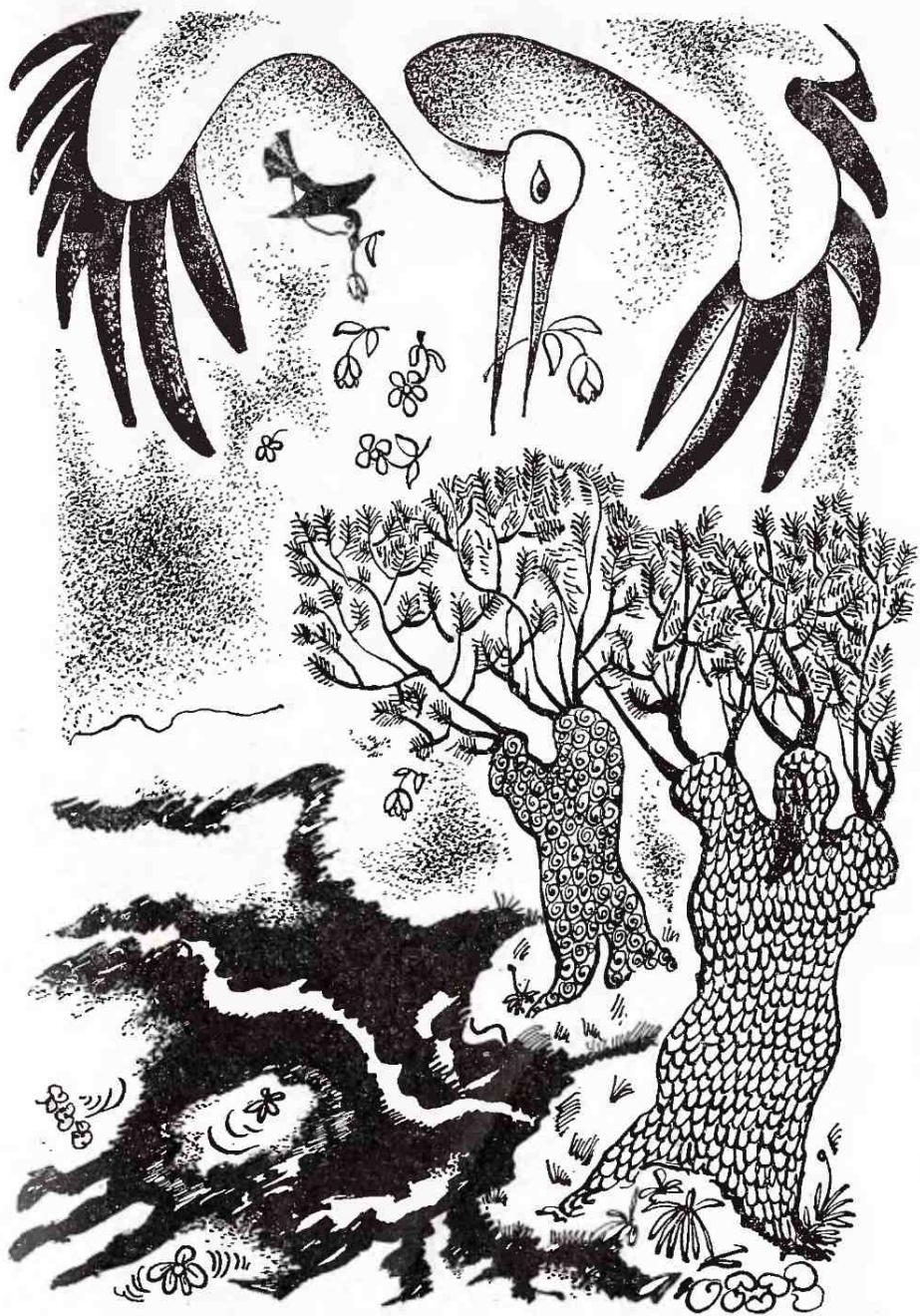
Тут вітерець прибїг поспішно,
Здмухнув вже листячко торішнє.
З усіх доріжок і стежок
Повимітав брудний сніжок.

Лісовики, узявши щітку,
Росою землю миють швидко,
А хмари, линучи в блакить,
Дощами землю хочуть мить.

Дрібні хмаринки враз набїгли
І так протерти сонце встигли,
Що аж дивуються усі
Весняній сонячній красі!

Лелека в небі побував,
Веселку там намалював,
А жайворонки й журавлі
Вже сіють квіти по землі.

Все зацвіло, засяло зрання —
І тим скінчилось прибирання!

Ц А П О К

Цап синочка умовляє:

— Йди по хлібчик, бо немає!

Цапеня біжить в містечко —

Аж стонога недалечко.

Затремтіло від тривоги —

І назад, дай боже ноги!

Цап уже чекав на ганку,

Дав синочку прочуханку.

Добре вилаяв його.

— Ти чого тікав? Чого?

— Біг я, татку, од почвари.

Хто б це витримає? Ніхто!

В мене скільки ніг?

Дві пари!

А у неї — цілих сто!

Цап синочка умовляє:

— Йди по хлібчик, бо немає!

Знов синок біжить щодуху,

Раптом став, прищулив вуха.

— Гляньте — хустка на тину!

Краще я назад зверну!

Цап уже чекав на ганку,

Дав синочку прочуханку.

Добре вилаяв його.

— Ти чого тікав? Чого?

Ось я палицю візьму! —
А синок на це йому:

— Знов мені немає віри...
І за що такі слова?!

В хустки — глянь! — ріжків чотири,
А у мене ж — тільки два!..

Р А В Л И К

— Випни, равлику мій, ріжки!
Дам тобі я сиру трішки!

Каже равлик правду щиру:
— Я не їм ніколи сиру.

— Випни ріжки потихеньку,
Дам тобі ще й маку жменьку!

Равлик з люті вліз до хати,
Каже: — Годі жартувати!

— Випни ріжки, мій коханий,
Дам тобі ковток сметани!

Що робить в такій пригоді?
Як не гримне равлик: — Годі!

Сміх бере його дружину,
Все гукає без упину:

— Випни ріжки, кинь цю хатку!
Дам сорочку в білу цятку!

Бідний равлик занімів:
Вже нема у нього слів.

Вже терпить йому несила.
— Прощавай,— говорить,— мила!

І, не кажучи нікому,
Потихеньку втік із дому.

Та йому тікати важко,
Бо на спині черепашка.

Лізе равлик по стежині,
Власний дім несе на спині.

Вигляда з віконця жінка
І весь час гукає дзвінко:

— Покажи хоч трошки ріжки,
Я сплету тобі панчішки!

І хоч равлик був безногий,
Став він тупать до знемоги,

Заховався в шкарлупині,
Мабуть, тупає й донині!

О Т А Қ А Р О Б О Т А

Із друзями жаба кумка:
— У нас є чудова думка!
Анумо, риби, хором співати —
На хліб собі заробляти. —
Покликали рака риби,
Вдають, що співають ніби;
Жабі
Вторують їм
Так — аби;
І рак

Співа
Абияк.

Тут короп зітхає в тузі:
— І в мене є думка, друзі!
У нас до роботи хист —
Коли б збудувати міст! —
Та що ж, коли знову риби
Вдають, що будують ніби;
Жаби
Теж цюкають
Так — аби;
І рак
Руба
Абияк:

І рак розгнівився:
— Що то?!
Хіба ж це для нас робота?
Ще ж промисел є чудовий:
Давайте кувать підкови! —
Та що ж, коли знову риби
Вдають, що б'ють молотом ніби;
Жаби
Пристаюють
Так — аби;
І рак
Б'є
Абияк.

Гукнули жаби тривожно:
— Так з голоду вмерти можна!
А щоб заробить на їжу
Та мати копійку свіжу —
Робота є до пуття:
Нумо шити взуття! —
Та знову вдавали риби,
Що чоботи шиють ніби;

Жаби
Теж порались
Так — аби.
І рак
Шив
Абияк.

Промовив нарешті лин:
— Є вихід у нас один!
Щоб гарно владнати справу,
Знову ходімо до ставу! —
Пішли.

Але, їм на шкоду,
Люди спустили воду.
Всі — в плач і ридати стали без тями.
— Заповнимо, — кажуть, — ставок сльозами! —
Та що ж, коли знову риби
Вдавали, що плачуть ніби;
Жаби
Теж хлипали
Так — аби;
І рак
Ридав
Абияк.

З М І С Т

Цуцикові прикросці. <i>Переклад Н. Забіли</i> . . .	3
Качка-дивачка. <i>Переклад М. Пригари</i> . . .	4
Тиждень. <i>Переклад Н. Забіли</i>	5
Ріпа і мед. <i>Переклад Н. Забіли</i>	6
Нежить. <i>Переклад М. Пригари</i>	6
Заробив. <i>Переклад М. Пригари</i>	8
Прихід літа. <i>Переклад Н. Забіли</i>	11
Верблюд. <i>Переклад Н. Забіли</i>	12
Сорока. <i>Переклад М. Пригари</i>	12
Питальський. <i>Переклад М. Пригари</i>	14
На базарі. <i>Переклад Н. Забіли</i>	14
Ворона й сир. <i>Переклад М. Пригари</i>	16
У зоопарку. <i>Переклад М. Пригари</i>	19
Пташині плітки. <i>Переклад М. Пригари</i>	23
Годничник. <i>Переклад М. Пригари</i>	25
Мурашка. <i>Переклад М. Пригари</i>	26
Клей. <i>Переклад М. Пригари</i>	29
Квочка. <i>Переклад М. Пригари</i>	30
Друзі. <i>Переклад М. Пригари</i>	31
Тюлень. <i>Переклад М. Пригари</i>	34
Іжак. <i>Переклад М. Пригари</i>	36
Місяць. <i>Переклад Н. Забіли</i>	38
Муха. <i>Переклад Н. Забіли</i>	39
Дві кравчихи. <i>Переклад М. Пригари</i>	39
Качки. <i>Переклад М. Пригари</i>	41
На островах Бергамутах. <i>Переклад Н. Забіли</i>	43
Гриби. <i>Переклад М. Пригари</i>	44
Ледар. <i>Переклад М. Пригари</i>	47
Брехуха. <i>Переклад М. Пригари</i>	48
Хрущ. <i>Переклад Н. Забіли</i>	50
Танцювали голка й нитка. <i>Переклад</i> <i>Н. Забіли</i>	51
Сіриник. <i>Переклад Н. Забіли</i>	52
Ячко. <i>Переклад Н. Забіли</i>	53
Сом. <i>Переклад М. Пригари</i>	54
Весняне прибирання. <i>Переклад Н. Забіли</i>	56
Цапок. <i>Переклад М. Пригари</i>	58
Равлик. <i>Переклад М. Пригари</i>	59
Отака робота. <i>Переклад М. Пригари</i>	60

ДЛЯ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Бжехва Ян

УТКА-ЧУДАЧКА

Смешники для детей

(На украинском языке)

Редактор І. Г. Сидоренко

Художній редактор В. С. Крюков

Технічний редактор Т. І. Розум

Коректори Н. В. Третиниченко, А. В. Безноско

Здано на виробництво 31. V. 1974 р. Підписано до друку 14. VIII. 1974 р. Формат 60×84^{1/16}. Папір № 1. Фіз. друк. арк. 4. Обл.-вид. арк. 2,59. Умовн. друк. арк. 3,72. Тираж 48 000. Зам. 718. Ціна 10 коп.

Видавництво «Веселка», Київ, Басейна, 1/2.

Книжкова фабрика «Атлас» республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР, Львів, Зелена, 20.

10 коп.

